

Organizácia azylovej a migračnej politiky

Factsheet: Slovenská republika

POZNÁMKA

Tento factsheet bol aktualizovaný k 14. augustu 2014 pre potreby vzdelávacieho seminára EMN *Nútená migrácia – príčiny a možné riešenia*. Pôvodná verzia factsheetu bola z augusta 2013.

1. Úvod

Tento factsheet slúži ako informačný zdroj poskytujúci prehľad o organizácii azylovej a migračnej politiky v **Slovenskej republike** vrátane organizácie inštitucionálneho a legislatívneho rámca zaoberajúceho sa štátnymi príslušníkmi tretích krajín, ktorí prichádzajú so zámerom legálnej migrácie, alebo z dôvodu medzinárodnej ochrany. Dokument vychádza z informácií, ktoré boli obsiahnuté v národnej štúdií pre Európsku migračnú sieť Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike publikovanej v decembri 2008 a následne aktualizovanej v **máji 2010 a júli 2012**. Správa je založená na analýze sekundárnych dát: ako hlavné zdroje informácií slúžili Ministerstvo vnútra SR (najmä Migračný úrad, Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru), Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) a Liga za ľudské práva.

2. Prehľad organizácie politického, legislatívneho a inštitucionálneho rámca

2.1 Politický systém a inštitucionálny kontext

Aspekty migrácie a azylu sa radia do inštitucionálnej pôsobnosti troch ministerstiev: Ministerstva vnútra SR (MV), Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (MZVaEZ) a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR).

MV vykonáva svoju agendu v oblasti migrácie a azylu predovšetkým prostredníctvom Migračného úradu a Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru. MV je zodpovedný certifikačný orgán pre program Solidarita a riadenie migračných tokov na obdobie 2007 – 2013. Zodpovedný orgán po organizačnej stránke predstavuje odbor zahraničnej pomoci MV.

MPSVR vypracúva právne predpisy upravujúce zamestnávania cudzincov na území SR a kritériá vstupu jednotlivých kategórií cudzích štátnych príslušníkov na trh práce SR. Do pôsobnosti MPSVR patrí aj Oddelenie migrácie a integrácie cudzincov.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny koordinuje a usmerňuje činnosť 46 úradov práce v regiónoch SR a úradov zaoberajúcich sa pracovnými povoleniami. Centrum právnej pomoci, ktoré je organizáciou Ministerstva spravodlivosti SR, poskytuje bezplatnú právnu pomoc žiadateľom o azyl, ktorí sa odvolávajú proti zamietavému rozhodnutiu a tých, ktorí sú v druhom štádiu odvolania sa proti rozhodnutiu o administratívnom vyhostení.

UNHCR pomáha žiadateľom o azyl a azylantom v SR. IOM implementuje program asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií, zaoberá sa integráciou cudzincov a pomocou obetiam obchodovania s ľuďmi. Medzi ďalšie aktívne organizácie patria mimovládne organizácie ako napr. Nadácia Milana Šimečku, Centrum pre výskum etnicity a kultúry, Liga za ľudské práva, Slovenská humanitná rada, Spoločnosť ľudí dobrej vôle a OZ Marginal.

2.2 Právny rámec

Zákony relevantné pre oblasť migrácie a azylu schvaľuje Národná rada SR – parlament – ktorá je ústavodarným a zákonodarným orgánom republiky. Problematiku azylu upravuje zákon č. 480/2002Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje vstup cudzincov, ich pobyt ako i základné práva a povinnosti. Zamestnávania cudzincov reguluje zákon č. 5/2004 o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ďalšie zákony sa zaoberajú i odbornou kvalifikáciou, občianstvom a zdravotnou starostlivosťou.

3. Rozvoj migrácie a systému medzinárodnej ochrany

V dôsledku povinnej transpozície smerníc EÚ bolo potrebné uskutočniť legislatívne zmeny. V roku 2011 bolo založený špeciálny odbor zaoberajúci sa integráciou cudzincov na MPSVR.

V auguste 2011 schválila vláda SR Migračnú politiku Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020 a v januári 2014 prvú Integrovanú politiku Slovenskej republiky, ktorá nahradila Koncepciu integrácie cudzincov v SR z roku 2009.

4. Organizácia politiky

4.1 Prehľad migrácie a politiky medzinárodnej ochrany

MZVaEZ zodpovedá za vydávanie víz a prijímanie žiadostí o povolenie na pobyt. O udelení povolenia na pobyt, registrácií pobytu ako i evidencií a prevencií nelegálnej migrácie rozhoduje MV. V rámci vstupných procedúr legislatíva rozlišuje medzi prechodným pobytom a trvalým pobytom. Zastupiteľské úrady SR v zahraničí posudzujú žiadosti o turistické víza a prijímajú žiadosti o udelenie povolenia na pobyt. Žiadosti možno podať priamo na Slovensku. Pre žiadateľov o azyl neexistujú špecifické požiadavky – žiadatelia ostávajú v pôsobnosti Migračného úradu, ktorý taktiež posudzuje žiadosti. Rozhodnutie musí byť vydané do troch mesiacov.

Prechodný pobyt sa udeľuje predovšetkým cudzincom, ktorých pobyt presiahne obdobie 90 dní. Prechodný pobyt sa udeľuje za účelom: zamestnania, podnikania, štúdia, zlúčenia rodiny, plnenia služobných povinností civilnými zložkami ozbrojených síl, osobitnej činnosti napr. výskumnej, vedeckej, lektorskej, športovej, umeleckej, štatútu Slováka žijúceho v zahraničí a štatútu osoby s dlhodobým pobytom v inom členskom štáte. Prechodný pobyt je aj pobyt na báze modrej karty. Trvalý pobyt sa spočiatku udeľuje na obdobie 5 rokov, pričom ho možno obnoviť na dobu neurčitú. Cudzinec môže dodatočne požiadať o tolerovaný pobyt na zákonom určené špecifické účely. Miera integrácie môže byť faktorom pri rozhodovaní o predĺžení povolenia na pobyt, hoci pri jej určovaní neexistujú žiadne kritéria.

Pri zamestnávaní cudzinca sa vyžaduje: udelenie povolenia na zamestnanie a udelenie povolenia na prechodný pobyt na účel zamestnania. Povolenie na zamestnanie sa nevyžaduje, pokiaľ majú cudzinci povolenie na trvalý pobyt, povolenie na prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny na viac ako 12 mesiacov alebo povolenie na prechodný pobyt na účel štúdia. Povolenie na zamestnanie a prechodný pobyt na účel zamestnania sa vzťahuje iba na konkrétne činnosti, na ktoré bolo vydané. Povolenie na zamestnanie sa nevyžaduje od žiadateľa o azyl, o ktorého žiadosti sa nerozhodlo do 1 roka od začatia azylového konania, osoby, ktorej bol udelený azyl, ani od osoby, ktorej bola udelená doplnková ochrana.

Administratívne vyhostenie je rozhodnutím policajného útvaru, o súdnom vyhostení rozhoduje súd. V procese vyhostenia môže dôjsť k zadržaniu. Vyhostená osoba môže dostať zákaz vstupu do krajiny na obdobie do 10 rokov. Pre cudzincov bez povolenia na pobyt slúži program asistovaných dobrovoľných návratov, ktoré organizuje IOM.

4.2 Súvis s inými politickými oblasťami

V podmienkach SR je viditeľný vzťah medzi problematikou migrácie so zahraničnou politikou, rozvojovou politikou, politikou rozvoja trhu práce ako i sociálnou politikou. MZVaEZ si vytvorilo partnerstvá s niektorými krajinami pôvodu nelegálnych migrantov alebo pomáha (potenciálnym) migrantom v iných krajinách. Najdôležitejšími témami, ktoré spájajú migráciu s inými politickými oblasťami sú najmä zdravotná starostlivosť alebo problémy spojené so zamestnávaním cudzincov z tretích krajín.

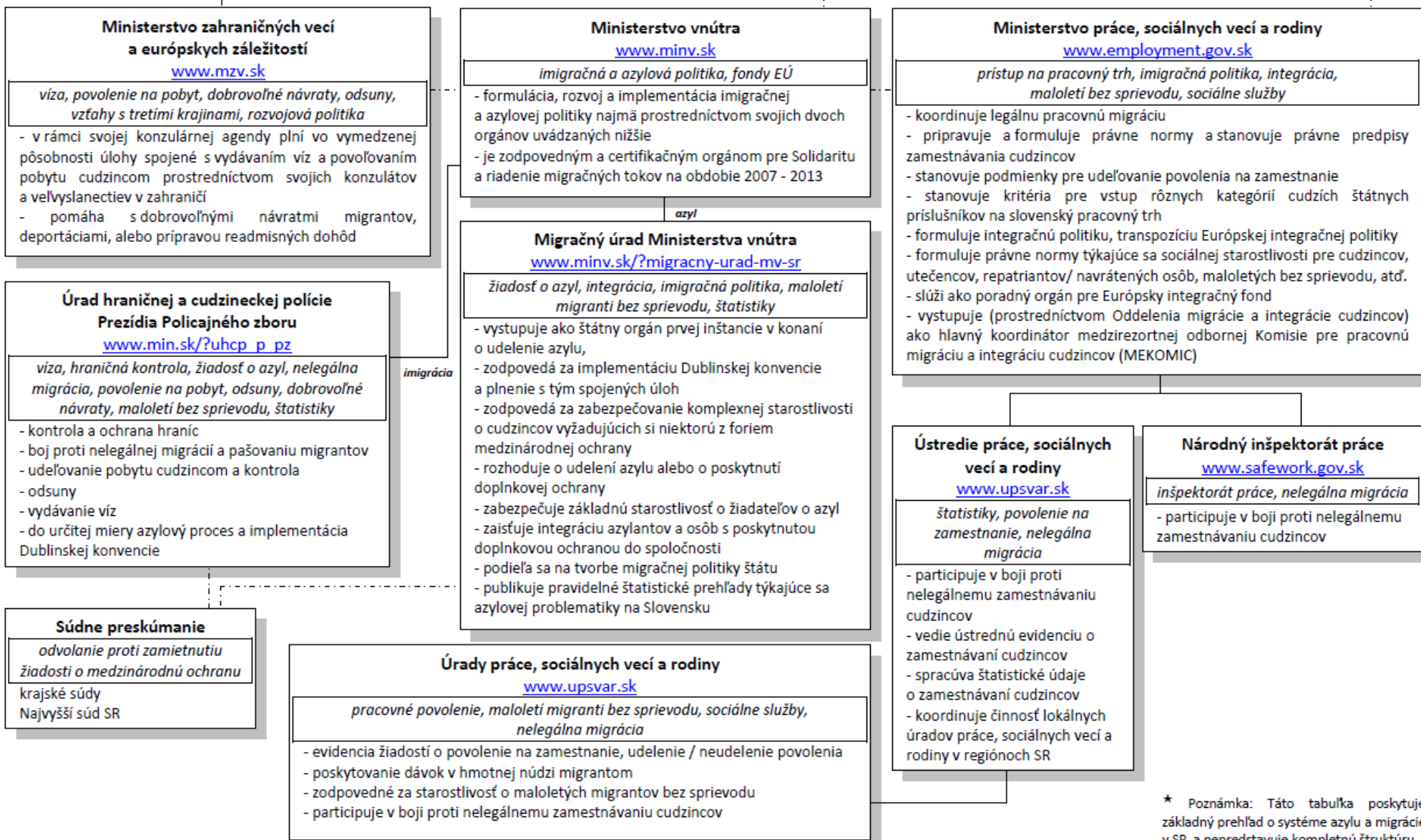
5. Analýza azylového a migračného systému

Hoci SR nie je primárnou cieľovou krajinou mnohých migrantov, je potrebné, aby sa v oblasti migrácie a azylu implementovali projekty ako napr. zabezpečenie existencie poradenských centier pre migrantov. Prijatie prvej Integrovannej politiky SR (2014) a Migračnej politiky (2011) možno považovať za dôležitý krok vpred. Avšak migrácia a azyl ostávajú i naďalej oblasťou s obmedzenou pozornosťou. V posledných rokoch sa uskutočnilo niekoľko legislatívnych zmien v súvislosti s transpozíciou smerníc EÚ a je možné konštatovať, že transpozícia legislatívy EÚ mala na migračnú a azylovú politiku pozitívny dopad.

PRÍLOHA: Inštitucionálna tabuľka systému azylu a migrácie v SR

Slovenská republika 2014

Inštitucionálna tabuľka systému azylu a migrácie v SR*

* Poznámka: Táto tabuľka poskytuje základný prehľad o systéme azylu a migrácie v SR a nepredstavuje kompletnú štruktúru.